

ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸುಸಂಪ್ರದಾಯ

ಕೃಷಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳ ಪಾತ್ರ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ಅಥವಾ ಸಗಣೆಯಿಂದ ಎತ್ತುಗಳ ಮುಖವಾಡ ತಯಾರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ನೇತುಹಾಕುವುದು ಬಹುತೇಕ ರೈತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಹಲವು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿನ ಜೋಡೆತ್ತುಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಆ ಪಟಗಳನ್ನು ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸಿಂಗಾರಕ್ಕಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯ ಸಂಪತ್ತು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬುಗೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಕಾಲ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಎತ್ತುಗಳ ಜಾಗವನ್ನು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಮನುಷ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿಯ ಬಾಂಧವ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಳ್ಳಿಯ ಅಪ್ಪಟ ರೈತರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಪಟ್ಟಣದ ನೌಕರಸ್ಥರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿಯೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬಂತೆ ರೈತಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸುಂದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

—ಮಹೇಶ್ವರ ಹುರುಕಡಿ, ಬಾಚಿಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ

ಕಾಪುವಿನಲ್ಲಿಂದು ದಂಡತೀರ್ಥ

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಪುವಿನಲ್ಲಿರುವ ದಂಡತೀರ್ಥ ಎಂಬುದು ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಉಡುಪಿಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸುವ ಅಷ್ಟಮಠಗಳ ಶ್ರೀಗಳು ಮೊದಲು ದಂಡತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ನಂತರ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಒಮ್ಮೆ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರ ನಿತ್ಯ ಆಡ್ಡಿಕ, ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಾಗ, ಬೇಸರದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಡವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಊರಿದರಂತೆ. ಆಗ ನೀರು ಕಾರಂಜಿಯಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಳವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತಂತೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕಿತು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದಂಡ ಊರಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣತೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಲ್ಲದೆ ನೀರಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಬರ ಬಂದರೂ, ಈ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ನೀರು ತೆಗೆದರೂ ಖಾಲಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸ್ಥಳೀಯರು.

—ಪುಷ್ಪಾ ಎನ್.ಕೆ. ರಾವ್, ಉಡುಪಿ

ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಾಲೆ

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಜೀವನ ನೆನಪಾಯಿತು. ಇದು ನಾನು ಓದಿದ ಶಾಲೆ. ಈ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು, 1952ರ ಆಗಸ್ಟ್ 4ರಂದು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜ ಜ ಯ ಚಾ ಮ ರಾ ಜ

ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ಹುಣಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದರು. ವಿಶಾಲ ಕೊಠಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೈದಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ.ರಾಜ್ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾ ಅಭಿನಯದ, ಚದುರಂಗ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿ ಆಧಾರಿತ 'ಸರ್ವಮಂಗಳ' ಚಲನಚಿತ್ರದ ಚಿತ್ರೀಕರಣವೂ ಇದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ವಾರಗಳವರೆಗೆ ನಡೆದಿತ್ತು. 1967ರಿಂದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆ. ನಂತರದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ಅಂದ ಹಾಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಬರೋಬ್ಬರಿ 55 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹುಣಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಮೊದಲು ಶಾಲೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಬಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ಜಾರಿದೆ.

—ಆರ್. ವೀರೇಶ್ ಕುಮಾರ್, ಬೆಂಗಳೂರು

